

Fitxa

Rosa Ribas i Garriga
Professora de la Vall del Tenes

Retaule de santa Justa i santa Rufina

FITXA TÈCNICA

Títol de l'obra: retaule de santa
Justa i santa Rufina

Autor: atribuït a Rafael Vergós

Data d'execució: final del segle
XV

Mides: 2,15 x 2 m

Procedència: església de Santa
Justa, Lliçà d'Amunt

Estat de conservació: bo

Ubicació: Museu Diocesà de Bar-
celona. Núm. d'inv. 28.

Retaule de santa Justa i santa Rufina, taller dels Vergós, final del segle XV.

DESCRIPCIÓ DE L'OBRA

El retaule està format per tres carrers verticals. En el central hi són representades dues escenes: el Calvari en la part superior i les dues santes sevillanes, que són l'element central i principal del retaule. Les santes estan emmarcades per uns elements arquitectònics —arcs i columnes— i tenen com a fons un paisatge senzill. Al Calvari, que corona el retaule, hi podem veure el Crist crucificat al centre i la Mare de Déu i Sant Joan situats a l'esquerra i a la dreta, respectivament. Com a marc de fons hi ha un paisatge muntanyós i un poblat.

Els dos carrers laterals estan formats per quatre escenes de la vida i el martiri de les santes. El compartiment superior esquerre representa un miracle de les germanes que, segons la tradició, va passar a Prats de Molló quan anaven camí de Roma: van demanar vi en un hostel per a acompanyar el seu menjar fet a base de blat, però els el donaren aigualit; llavors passaren el blat per un sedàs i aconseguiren que el vi es quedés amb el blat i l'aigua el traspassés. En l'escena següent, un àngel destrueix un ídol pagà davant la botiga de terrissa de les santes.

L'escena superior dreta representa el martiri de les santes al poltre (cavallet de tortures) en presència de Diogenià. En l'última caminen descalces davant de Diogenià, muntat a cavall, mentre es dirigeixen a Sierra Morena, on seran mortes.

A la predel·la hi trobem representat, al plafó central, la imatge del Crist amb els elements que fan referència a la seva passió i la seva mort (claus, corona d'espines, escala, esponja...); a les taules del costat esquerre hi ha les imatges de sant Agustí i sant Miquel arcàngel, i a les del costat dret les de sant Sebastià i sant Antoni abat.

CONTEXT

Autor

La família Vergós foren els seguidors de les fórmules huguetianes a Barcelona. S'inicià amb Jaume Vergós I i continuà amb el seu fill Jaume Vergós II i els seus néts Pau i Rafael. Les relacions amb Jaume Huguet són proves; fins i tot va ser testimoni i tutor del seu fill. Per la seva part, Jaume Vergós II actuà com a marmessor del mateix Huguet. Pare i fill foren pintors oficials de la ciutat de Barcelona. La gran influència del mestre Huguet seguí en els dos germans Pau i Rafael. La millor obra documentada de la família Vergós és el retaule de l'església parroquial de Sant Esteve de Granollers.

La personalitat de cadascun en les obres sorgides del seu taller és de difícil distinció. Segurament devia ser Pau el qui col·laborà principalment en els retaules de l'església del convent de Sant Agustí de Barcelona i en el de sant Sebastià i santa Tecla de la catedral barcelonina. Les obres ja més posteriors són atribuïdes

a Rafael, que sobrevisqué al seu germà: el retaule de santa Justa i santa Rufina, el de Sant Pere de Reixac i el del santuari de la Mare de Déu de Bellullà a Canovelles. Rafael atorgà testament el 1500 i sabem que el seu pare encara vivia el 1503.

Història

El retaule era a l'antiga església de Santa Justa i Santa Rufina, al terme municipal de Lliçà d'Amunt. L'església —esmentada ja el 1072—, tal com correspon als edificis romànics dels segles XI-XII, és d'una sola nau i amb decoració llombarda. La portada és del segle XVI i la capella que hi ha a l'esquerra —de la Mare de Déu del Roser—, del segle XVIII. El 1432 la parròquia va passar a ser sufragània de la de Sant Julià de Lliçà d'Amunt. A partir de 1867 va quedar només com a capella. Fou incendiada el 1936 i es restaurà el 1982.

El retaule va passar en data indeterminada a l'església parroquial de Sant Julià de Lliçà d'Amunt en amenaçar ruïna l'església de Santa Justa i Santa Rufina. El 1916 ingressà en el Museu Diocesà de Barcelona i el 1989 va ser restaurat.

BIBLIOGRAFIA

- Catalunya Romànica*. Vol. núm. XVIII, Barcelona 1991.
- Splendor Vallès. Art cristià del Vallès (872-1880)*. Fundació Caixa de Sabadell, Barcelona 1991.